

صندوق نقره افتتاح شد

پای صندوق‌های نقره به بورس باز شد. روز گذشته صندوق‌های سرمایه‌گذاری نقره رسماً در بورس کالا افتتاح شدند. سیدجواد جهرمی در آیین افتتاح معاملات صندوق‌های سرمایه‌گذاری نقره گفت: در پایان سال گذشته، ۲۴ درصد از ارزش معاملات بورس کالا مربوط به بازار اوراق بهادار مبتنی بر کالا بود که این رقم در پایان ۹ ماه امسال به ۴۱ درصد رسیده است؛ به‌طوری‌که ارزش معاملات از حدود ۶۰۰ هزار میلیارد تومان در کل سال گذشته به بیش از یک‌هزار و ۲۰۰ هزار میلیارد تومان در ۹ ماه امسال افزایش یافته است. جهرمی با اشاره به آغاز معاملات نقره در بورس کالا از سال گذشته تأکید کرد: در ابتدای راه اندازی این بازار فقط ۲ تولیدکننده داخلی نقره عرضه داشتند، اما امروز تعداد تولیدکنندگان افزایش یافته که نشان‌دهنده جذابیت و کارآمدی این بازار است. در حال حاضر مجموع نقره ذخیره‌شده در انبارهای بورس کالا به ۲۹ تن رسیده که ۲۰ تن آن تولید داخل و ۹ تن وارداتی است. مدیرعامل بورس کالا راه‌اندازی صندوق‌های سرمایه‌گذاری نقره را گامی مهم در تعمیق این بازار دانست و گفت: همان مسیری که در بازار طلا طی شد، در بازار نقره نیز در حال تکرار است و به‌زودی ابزارهای جدیدی از جمله قراردادهای اختیار معامله (اپشن) بر روی نقره راه‌اندازی خواهد شد. جهرمی با اشاره به برنامه‌های آینده بورس کالا در حوزه ابزارهای مالی گفت: توسعه اوراق سلف استاندارد، سپرده‌های کالایی، اوراق خرید دین، تأمین مالی معادن، مولدسازی دارایی‌ها، حراج امتیاز بهره‌برداری از مجتمع‌های تولیدی و ایجاد بستر توثیق اوراق بهادار مبتنی بر کالا از جمله برنامه‌هایی است که در دستور کار قرار دارد. او با اشاره به ضرورت سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری بورس کالا تأکید کرد: هم‌گام با تغییر فناوری‌ها و نیازهای بازار، بازنگری و توسعه زیرساخت‌ها امری اجتناب‌ناپذیر است و بورس کالا از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان و دانشگاه‌ها برای تحقق این هدف بهره خواهد گرفت.

حجت‌اله صیدی رئیس سازمان بورس نیز در مراسم معاملات صندوق‌های سرمایه‌گذاری نقره اظهار داشت:

سال گذشته که گواهی سپرده نقره رونمایی شد در کشورمان به این میزان نقره و فعالان در حوزه نقره وجود نداشت و امروز از دو تولیدکننده به ۹ تولیدکننده در این حوزه رسیدیم. وی با بیان اینکه بورس کالا جای توسعه زیادی دارد، ادامه داد: هنوز اندازه بورس کالا مطلوب نیست و باید تلاش کنیم به حد مطلوب برسند البته تا به امروز اقدامات قابل توجه و قابل تقدیری در بورس کالا انجام شده است. رئیس سازمان بورس گفت: بورس کالا به صورت طبیعی منجر به بهبود کیفیت می‌شود و هزینه مبادله را کاهش می‌دهد که ذی‌نفعان نامشروع از این شرایط ناراحت می‌شوند و بورس توانسته منافع نادرست را قطع کند. وی گفت: الان بازار نقره داغ شده و بازدهی آن افزایش یافته است. اما صندوق نقره پارسال نمی‌توانست تشکیل شود چرا که از میزان عرضه مطمئن نبودیم، البته مس‌هم از فلاتی است که جایگزین ندارد و می‌توان بر روی آن کار کرد.

حذف صورت حساب کاغذی

صورت‌حساب کاغذی رسماً حذف شد. به گزارش سازمان امور مالیاتی، محمد برزگری، معاون تحول هوشمند نظام مالیاتی از آغاز فاز چهارم طرح «محاسبه الکترونیکی مالیات بر ارزش افزوده» برای گروه جدیدی از فعالان اقتصادی خبر داد و گفت: از یکم دی‌ماه، صورت‌حساب کاغذی دیگر اعتباری برای ارزش افزوده نخواهد داشت. برزگری در ادامه به پایان اعتبار صورت‌حساب کاغذی و رایگان بودن خدمات شرکت‌های معتمد اشاره کرد و افزود: هر مؤدی که از خدمات شرکت‌های معتمد بهره‌برداری و استفاده کند، صدور صورت‌حساب الکترونیکی برای وی رایگان خواهد بود. معاون تحول هوشمند نظام مالیاتی گفت: اکنون از نگاه‌ما فعالان اقتصادی در زمان فروش‌شان باید صورت‌حساب الکترونیکی صادر کنند و صورت‌حساب‌های کاغذی از روز یکم دی‌ماه، رسماً حذف شده است.

توسعه مشروط به عبور از پویولیسیم

مسعود نیلی و جواد اطاعت

در نشستی رابطه بین دموکراسی و توسعه را بررسی کردند

گروه اقتصاد: کشورهایی که از نعمت یا نعمت نفت برخوردارند همواره در معرض خطر پویولیسیم هستند. در این کشورها وقتی می‌خواهیم از توسعه اقتصادی و توسعه سیاسی همزمان صحبت کنیم باید بدانیم که می‌توان به راحتی به جای دموکراسی، پویولیسیم را نصیب کشور کرد. در نشستی که با عنوان دموکراسی و توسعه در دانشکده اقتصاد شهید بهشتی برگزار شد، مسعود نیلی، عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف و جواد اطاعت، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی به ارتباط بین این دو مفهوم پرداختند. اینکه اساساً دموکراسی عامل توسعه اقتصادی است یا مانع آن؟ و آیا اصلاً ارتباطی بین این دو وجود دارد یا خیر. مسعود نیلی دیدگاه خود را بر شمردن الزامات توسعه اقتصاد مطرح کرد و گفت: «از مهم‌ترین الزامات این است که یک بنگاه اقتصادی، برای داشتن رشد باید انگیزه لازم را داشته باشد. برای داشتن انگیزه ابتدا باید حقوق مالکیت تضمین شده باشد. دوم اینکه، اقتصاد کلان لازم است ثبات داشته باشد و آینده برای فعالان اقتصادی پیش‌بینی‌پذیر باشد تا با محاسبات سود و زیان از خسارت بنگاه جلوگیری شود. سوم اینکه، دسترسی مستمر به بازارهای جهانی و چهارم، بهره‌مندی سرمایه‌گذاری در تکنولوژی و ارتباط بنگاه‌ها با یکدیگر است که مستلزم استحکام قراردادهاست. این چهار مؤلفه الزامات حداقلی است که برای داشتن توسعه اقتصادی ضروری است.» جواد اطاعت نیز با طرح دو دیدگاه که یکی دموکراسی را عامل آن و دیگری مانع آن می‌داند، نظر سومی را مطرح کرد که خود طرفدار آن است. به گفته او «دموکراسی نه عامل توسعه است نه مانع توسعه. ما برای توسعه اقتصادی به امنیت نیاز داریم. اگر کشوری بخواهد توسعه پیدا کند به سه شاخص اصلی نیاز دارد. اول، اراده رهبران. رهبران یک کشور باید اراده برای توسعه اقتصادی داشته باشند. دوم، داشتن امنیت و ثبات سیاسی است. کشورهایی که درگیر جنگ داخلی و خارجی هستند نمی‌توانند توسعه اقتصادی داشته باشند. در بحث ثبات هم می‌توانیم با صندوق رای آن را برقرار کنیم و هم با اقتدار. شرط سوم نیز تعامل با نظام بین‌الملل و ارتباط با قدرت‌های اقتصادی برتر است. تقابل با نظام بین‌الملل حتماً مانع توسعه است. یک نظمی در جهان وجود دارد که افرادی سرمدار آن هستند؛ چه خوشایند ما باشد چه نباشد. این افراد زور هم می‌گویند. اگر در تقابل با این نظم قرار بگیرد باید تمام ثروت خود را صرف این تقابل کنید. اگر کشوری این سه شاخص را داشته باشد، هم به توسعه اقتصادی می‌رسد و هم توسعه سیاسی.»

▼ انگیزه، ثبات، حقوق مالکیت و استحکام قراردادها

مسعود نیلی عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف: موضوع توسعه و دموکراسی سراسر است و خوش‌تعریف نیست. بخشی از آن به این باز می‌گردد که این دو واژه چندان دقیق نیستند و تفسیرپذیرند. بخشی هم به ماهیت آنها باز می‌گردد. بین این دو موضوع و ارتباط متقابل بین آنها، سوال وجود دارد. اینکه آیا توسعه سیاسی، توسعه اقتصادی را شکل می‌دهد؟ یا توسعه اقتصادی به توسعه سیاسی می‌انجامد؟ یا اینکه اصلاً این دو با یکدیگر ارتباط دارند یا خیر؟

ابتدا می‌خواهم به این پرسش پاسخ دهم که اگر توسعه اقتصادی را همانند یک گیاه در نظر بگیریم، ریشه آن کجاست؟ آیا توسعه اقتصادی از خود اقتصاد ریشه می‌گیرد یا ریشه آن در حوزه سیاست است و میوه آن توسعه اقتصادی است؟ در اقتصاد کلان معمولاً سه متغیر اصلی را ملاک قرار می‌دهیم. رشد اقتصادی، تورم و بیکاری. اگر یک اقتصاد در سه شاخه مورد اشاره عملکرد مطلوب داشت، یعنی رشد ۵ درصد، تورم ۵ درصد و بیکاری ۵ درصد و البته مستمر و پایدار، توسعه اقتصادی اتفاق می‌افتد.

برای رسیدن به چنین عملکردی باید الزاماتی فراهم شود. در اینجا خودم را به مؤلفه‌های صرف اقتصادی محدود نمی‌کنم. با توجه به اینکه الزامات رسیدن به توسعه اقتصادی متعدد است؛ به الزامات حداقلی اشاره می‌کنم. منظور این است که اگر هر یک از مؤلفه‌هایی که نام می‌برم، حذف شود، توسعه اتفاق نمی‌افتد. از مهم‌ترین الزامات این است که یک بنگاه اقتصادی، برای داشتن رشد باید انگیزه لازم را داشته باشد. برای داشتن انگیزه ابتدا باید حقوق مالکیت تضمین شده باشد. دوم اینکه، اقتصاد کلان لازم است ثبات داشته باشد و آینده برای فعالان اقتصادی پیش‌بینی‌پذیر باشد تا با محاسبات سود و زیان از خسارت بنگاه جلوگیری شود. سوم اینکه، دسترسی مستمر به بازارهای جهانی و چهارم، بهره‌مندی سرمایه‌گذاری در تکنولوژی و ارتباط بنگاه‌ها با یکدیگر است که مستلزم استحکام قراردادهاست. این چهار مؤلفه الزامات حداقلی است که برای داشتن توسعه اقتصادی ضروری است.

▼ دولت مداخله نکند

آنچه ما با عنوان حقوق مالکیت می‌شناسیم فقط یک سند منگوله‌دار نیست. حقوق مالکیت به عنوان یک مفهوم مدرن مورد نظر است. در واقع رکن مهم و اصل تضمین حقوق مالکیت در محاکم قضایی اتفاق

می‌افتد. وقتی می‌گوییم مهم‌ترین وظیفه دولت عرضه کالاهای عمومی است بخش زیادی از آن در جایبست که به آن قوه قضائیه می‌گوییم. نکته دوم در این حوزه عدم مداخله دولت است. مداخله دولت در اقتصاد خرد، حقوق مالکیت را زیر سوال می‌برد. سومین نکته هم این است که فعالیت بنگاه‌ها، یک فعالیت غیرسیاسی است. بنگاه‌ها تولید، سرمایه‌گذاری و تجارت می‌کنند و نباید این فعالیت‌ها سیاسی دانسته شود. اگر سیاست وارد فعالیت اقتصادی بنگاه‌ها شود؛ دیگر رقابت معنا نخواهد داشت. به عبارت دیگر ورود دولت به کسب و کار خرد؛ به مثابه این است که در یک مسابقه یکی از گروه‌ها با داور تبانی کرده باشد.

مؤلفه ثبات اقتصادی نیز همانطور که اشاره کردم جزو الزامات حداقلی توسعه است. ثبات اقتصادی به معنای تورم پایین است. هر چقدر روند رشد قیمت‌ها کندتر شود؛ ثبات اقتصادی بیشتر شده و اقتصاد پیش‌بینی‌پذیرتر می‌شود. در این شرایط کسب‌وکارها می‌توانند برای آینده میان‌مدت و بلندمدت خود برنامه‌ریزی کنند؛ اینکه با چه میزان سرمایه می‌توانند سود متعارف به دست آورند و هزینه تولید و درآمد حاصل از فروش آنها تا مثلاً سه سال آینده چقدر خواهد بود. این محاسبات تنها در تورم پایین می‌تواند اعتبار داشته باشد. وقتی شما ندانید که تورم سال بعد چند درصد است؛ چگونه می‌توان برای سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی کرد. بخشی از تورم از درون اقتصاد ناشی می‌شود، بخشی دیگر به واسطه شوک‌های سیاسی می‌توانند سود متعارف به دست دهند. اگر یک اقتصاد در معرض شوک‌های سیاسی متعدد قرار گیرد، سیاست‌های درست اقتصادی هم می‌تواند خنثی شود. موضوع استحکام قراردادها نیز مجدداً به دستگاه قضا باز می‌گردد. بخش بسیار بسیار بزرگی از پرونده‌ها و دعاوی حقوقی در ایران به این مربوط می‌شود که مفهوم قرارداد به درستی مشخص نیست. نداشتن تعریف درست از قراردادها دعاوی حقوقی را گسترش می‌دهد و باعث بالا رفتن هزینه مبادله می‌شود.

و بالاخره موضوع دسترسی مستمر و کم‌هزینه به بازارهای جهانی که از اواخر دهه ۸۰ میلادی اهمیت زیادی پیدا کرد و نقش پررنگی در توسعه اقتصاد کشورهای در حال توسعه پیدا کرد. البته امروز با توجه به انقلاب صنعتی چهارم و تحولات بسیار زیادی که در اقتصاد جهان در حال شکل‌گیری است، این موضوع اهمیت بیشتری پیدا کرده است.

این چهار مؤلفه وقتی کنار هم قرار می‌گیرند، اتفاقی را رقم می‌زنند که ما به آن توسعه اقتصادی می‌گوییم. در این فرایند توسعه بازیگران اصلی، بنگاه‌های اقتصادی